

Necenzurovaný Janáček i kruté svědectví z války

Nová **nadílka knih z Brna** přináší kromě faktů také jemnou lyriku a smyšlený svět

Jana Soukupová
spolupracovnice
MF DNES

Rozšířený pohled do domácnosti světoznámého hudebního skladatele, popis válečných hrůz na Ukrajině, průvodce designem pro děti, hluboké verše o všedních věcech a dobrodružný příběh z ponuré říše fantazie. To vše naleznou čtenáři, kteří sáhnou po nejnovějších knihách spojených s Brnem.

Úplné vzpomínky hospodyně

„Máříny paměti: U Janáčků. Zapsala Marie Trkanová podle vyprávění Marie Stejskalové, hospodyně v rodině Leoše Janáčka.“ Tak zní celý název knihy, který přesně vyjadřuje, o čem vypráví svědectví služebnice slavného skladatele Leoše Janáčka. Nejde sice o úplně první knižní podobu těchto už dosti proslulých pamětí, jež koncem 50. letech 20. století zapsala publicistka Trkanová, ale toto čerstvé vydání je ceně jednak opravdu krásným tiskem i papírem a celkovou úpravou knihy včetně vtipných ilustrací brněnské výtvarnice Venduly Chalánkové, především však skutečností, že se vydavatelům dostal do rukou zcela původní strojopis textu s někdy až jadrně zaznamenanými, ale vždy patrně zcela autentickými postřehy kuchařky o životě u Janáčků.

Z azylového domu v Jeseníku se totiž v roce 2016 ozval tamní klient, který muzikologovi a kurátorovi janáčkovských sbírek oddělení dějin hudby Moravského zemského muzea Jiřímu Zahrádkovi předal text, v němž nechyběly části, které se minulým režimům či morálce nepozdávaly, tudíž je předchozí vydání neobsahovala. Šlo třeba o líčení napjatých vztahů Čechů a Němců před rokem 1918, podrobnosti o mi-

lostných záletech skladatele včetně nelichotivých poznámek o židovském původu Janáčkovy pozdní múzy Kamily Stösslové nebo komunistům jistě nepřijemný komentář Stejskalové o měnové reformě v roce 1953, kdy hospodyně přišla o většinu svých úspor.

Nyní tedy neobyčejně zajímavé paměti s četnými dobovými fotografiemi, textem o Marii Stejskalové z pera její neteře Bláženky provdané Švandové, vynikajícím glosářem osobností, rejstříkem a obsáhlým poznámkovým aparátom vycházejí v podobě, která uspokojí jak odborníky na Janáčkův osud, tak běžného čtenáře, jenž se dozví o mistrově domácnosti i tehdejší životě Brna mnoho praktického a zaručeně autentického.

Silné ukrajinské memento

Drásavou, ale bohužel nesmírně působivou knihu právě vydalo také brněnské nakladatelství Jota. Pod názvem Ukrajina s podtitulem Osobní svědectví a geopolitické pozadí rus-

Máříny paměti
U Janáčků.
Zapsala Marie Trkanová podle vyprávění Marie Stejskalové, hospodyně v rodině Leoše Janáčka

Máříny paměti: U Janáčků TIC
Brno poprvé vydává celé původní, necenzurované vyprávění hospodyně Marie Stejskalové. Cena: 429 Kč

UKRAJINA

osobní svědectví a geopolitické pozadí rusko-ukrajinské války

Ukrajina Osobní svědectví a geopolitické pozadí rusko-ukrajinské války, tak zní podtitul knihy vydané brněnskou Jotou. Cena: 448 Kč

ko-ukrajinské války ji napsali ukrajinský historik Radomyr Mokryk, který opustil bezpečnou práci v Česku, aby i přes mírumilovně přesvědčení šel bojovat za napadenou vlast, a ukrajinská novinářka Soňa Koškinová, která před válkou zachránila svou dceru a matku. Předmlouvou vše obsáhle doprovodila válečná novinářka Petra Procházková a neobyčejně silné snímky dodala Iva Zimová, která s krátkými přestávkami doprovází ukrajinské boje se svým fotoaparátom.

Jde o kruté čtení i pohledy, ale zároveň také o svědectví jednotlivých příběhů, které dokládá, jak nevinní a ruským agresorem sprostě napadení lidé válku platí zdravím, majetkem, především však svými životy. Nakladatelství nešetřilo ani na tisku, ani na kvalitě fotografií, kniha je tak velmi důstojným mementem pro všechny „chcímíry“ a popírače ukrajinského utrpení.

Na stopě designu se strýčkem
Moravská galerie v Brně pokračuje ve vydavatelské snaze vysvětlit

vstřícnou, ale i výtvarně pozoruhodnou cestou „vznešeně“ vnímané kulturní pojmy čtenářům od chvíle, kdy vstupují na základní školu. Nejnovějším takovým počinem je velkoformátová, nesmírně bohatě ilustrovaná kniha Jak se dělá design, jež z větší části vypráví příběh designu formou u dětí oblíbeného komiksu. Text je dílem designéra Jiřího Pelcla a historičky umění Silvie Šeborové, ilustrace obstaral Jiří Franta.

A právě „strýček designér“ vezme své malé příbuzné na výpravu, která jim vysvětlí, nejen z čeho a proč design vzniká, ale i jeho historii. Patrně nejzajímavější částí budou i pro menší čtenáře příběhy nejslavnějších předmětů vyrobených z jednotlivých materiálů, například křišťálových lustrů pro francouzského krále, Eiffelovy židle z ohýbaného dřeva, ale třeba také Duchampova pisoáru, který jej vystavil jako svého času slavnou dadaistickou Fontánu.

Jak se dělá design Moravská galerie přibližuje fenomén designu pomocí publikace Jiřího Pelcla a Silvie Šeborové. Cena: 599 Kč

Radek Štěpánek

Hezké počasí

Hezké počasí Výjimečně jemnou i opravdově prožitou lyriku nabízí ve svých básních Radek Štěpánek. Vydal brněnský Host. Cena: 299 Kč

Nepateticky o přírodě i lidech

Ještě nedávno se básník Radek Štěpánek staral o propagaci knih z brněnského nakladatelství Host. Pak z něj sice odešel, ale stejný vydavatelský dům mu nyní na trh přivádí v podstatě už devátou sbírku Hezké počasí, pokud k dosud vydaným připočteme i bibliofilský tisk a trilogii Eroze, Tání, Vichřice.

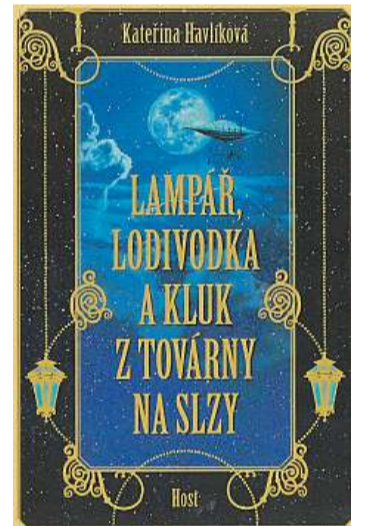
Kdo Štěpánka jako poetu nezná, měl by to velmi rychle napravit. Tak hluboce, opravdově a přitom nepateticky vidícího a písničického básníka aby totiž pohledal. „Jemně angažovaný lyrik, nikoliv však idylik!“ nazývá ho vydavatel a zdůrazňuje tak Štěpánkovu neagresivní, ale důslednou starost o naši přírodu, klima a celkovou rovnováhu člověka v ohroženém světě. Přitom to všechno básník nepojmenovává nijak velkohlubě, ale jako člověk, který se dívá na docela obyčejné věci kolem sebe jako na stále stejně dokonale pocítované krásy. A to očividně proto, že má zkrátka oprav-

dově rád svou rodinu i přírodu. Z mnoha pozoruhodných básní ocitujeme třeba tu s názvem Zkouším pojmenovat rytmus beze jména, a pak najednou vím: „Léto se ještě vrátilo v plné síle./ I cvrčci po několika tichých nocích/ a omrzlých ránech znovu spustili./ Je toho plný vesmír,/ ale nemá to jméno:/ kéž by to zůstalo navždy tak.“

Opilý lampář na prahu války

Novinářka Kateřina Havlíková, která nedávno v Brně vystudovala žurnalistiku, nyní vydala v brněnském Hostu svou první beletristickou knihu Lampář, lodivodka a kluk z továrny na slzy. Předtím autorce vyšly dvě knihy o fotografování opuštěných budov neboli takzvaném urbe-xu a v temných polorozpadajících se světech se jí zjevně zalíbilo. Její prozaická prvotina se totiž odehrává na zbytcích pevniny, ale hlavně na mořích a ve vzduchu, kde její hrdina, opilec Straat, slouží jako lampář na vzduchoplachetnici, z níž spadne, ale i když přežije, je prohlášen za mrtvého, a navíc se málem stane příčinou války mezi obyvateli zbytků pevniny, oceánů a vzduchu.

Ze všeho výše řečeného vyplývá, že nejde o útěsnou pohádku pro děti, ale spíše o fantazijní příběh pro dospělé nebo dospívající mládež, navíc plný dobrodružných bojů a násilí. Jen je věčná škoda, že se na knize nevyřádil nějaký malíř, který má tvorbu fantazijních světů v oblíbené, ale samozřejmě jde o debut a zatím není jisté, jaké fanoušky - a jestli vůbec - si styl i vyličené světy mladé autorky získají.

Lampář, lodivodka a kluk z továrny na slzy Kateřina Havlíková vydala svůj debut o zvláštním drsném světě v brněnském Hostu. Cena: 399 Kč

6. ročník projektu Realiták roku 2022

Volkswagen Taigo
Udávejte směr

Skladem od 5 990 Kč
měsíčně. Navíc zimní
pneumatiky, povinné
ručení a servis na 5 let

Vzorový příklad úvěru na vůz Taigo 1.0 v ceně 515 900 Kč, splátka předem 154 770 Kč (30 %), výše úvěru 361 130 Kč, poplatky za uzavření a vedení smlouvy 0 Kč, celkové platby za úvěr 457 290 Kč, celkové platby za úvěr vč. pojištění 514 170 Kč, RPSN vč. pojištění 12 %, délka úvěru 60 měsíců, poslední nerovnoměrná splátka 154 770 Kč, měsíční splátka úvěru 5 042 Kč, měsíční splátka úvěru vč. pojištění 5 990 Kč, úroková sazba p. a. 7,235 %. Volkswagen Pojištění Basic obsahuje havarijní pojištění, povinné ručení (10% spoluúčast) s uznáním bonusu za bezškodní průběh dosavadních pojištění (60 měsíců) a pojištění skla (limit plnění 10 000 Kč). Další parametry jsou: věk klienta 50 let a běžné použití vozu. Tato indikativní nabídka není nabídkou ve smyslu § 1732 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, a jejím přijetím nevzniká mezi společností ŠkoFIN s.r.o., a druhou stranou závazkový vztah. Kombinovaná spotřeba a emise CO₂ modelu Taigo: 5,4-6,7 l / 100 km, 123-133 g/km. Fotografie je pouze ilustrativní a vyobrazený model může obsahovat prvky příplatkové výbavy.

Volkswagen Financial Services
Úvěr, Leasing, Pojištění, Mobilita.

direct
auto

Autorizovaný prodejce Volkswagen

Direct auto Praha, s.r.o.
Chodecká 2341/2, 169 00 Praha 6
www.direct-auto.cz